

Napfogyatkozás: az árnyékos oldal

Rendben lezajlott a napfogyatkozás — milliók követték figyelemmel, és milliók számára jelentett életre szóló élményt. Tolongott a nép a totalitás sávjában, és mégsem lett igaza a fanyalgóknak, akik tömegszerencsétlenségeket és tömeges vakságot jósoltak. A zsebtolvajok sem aktivizálódtak, talán azért nem, mert ők is az égi eseményeket figyelték. Azon kevesek, akiknek szeme mégis megsínylette a kozmikus paradét, nos, ők alighanem meg is érdemelték sorsukat, hiszen a napfogyatkozást megelőzően még a csapból is az folyt, hogy mindenki vigyázzon szeme épségére.

Ha patetikusan akarunk fogalmazni, akkor ez a napfogyatkozás a magyarság nagy, közös élményévé vált, olyan kollektív eseménnyé, amihez fogható évtizedek óta nem történt velünk. Sajnálatos, hogy az illetékesek milyen hihetetlen közönnyel viselkedtek a napfogyatkozással kapcsolatosan. Az még csak hagyján, hogy augusztus 11-ét nem voltak hajlandók munkaszüneti nappá nyilvánítani. Ennél is elképesztőbb, hogy nem ismerték fel, milyen óriási turisztikai jelentősége van a jelenségnek. Az emberek érdeklődését látva legalább utólag elgondolkozhatnának szakértelmükön! Bezzeg Románia nem sajnálta a pénzt egy kis országpropagandára. Miközben a nyugati tévécsatornákon Romániába invitálták az érdeklődőket egy kis „drakulás” napfogyatkozásra, addig a magyar kormány egyetlen fillért sem költött a „csikós-gulyás” napfogyatkozás népszerűsítésére. A HVG találoán jegyezte meg, hogy az égi színjátékhoz semmilyen színvonalas kulturális esemény sem kapcsolódott hazánkban. Ugyanakkor Bukarestben Pavarotti szórakoztatta a nagyérdeműt...

A jelenséget megelőző időszak kiváló lehetőséget nyújtott a csillagászati ismeretterjesztésre. Ebből az MCSE is alaposan kivette a részét, leginkább napfogyatkozáshonlapunk érdemel említést, hiszen ez vált legolvasottabb hírforrásunkká. Sajnálatos, hogy a napfogyatkozásokkal kapcsolatos ismeretek terjesztéséből a csillagász szakma (ez alatt a csillagászáttal foglalkozó kutatókat értjük) jelentős része nem igazán vette ki a részét. Így aztán a médiumokban továbbra is a már jól bevált ismeretterjesztő „sztárok” szakértettek — de legalább az átlagosnál több szó esett csillagászatról. Sajnálatos módon a lassan-lassan a *nemzet csillagásza* címet is kiérdemlő Zombori Ottó nyilatkozataiban rengeteg sületlenség jutott az éterbe. Egy alkalommal például azt javasolta a kisgyermekes szülőknek, hogy a fogyatkozás előtt ragasszák le a gyerekek egyik szemét, hogy legalább az maradjon épen! Egy másik alkalommal azt tanácsolta, hogy a harmadik kontaktus előtt legalább húsz másodperccel szólaljanak meg a harangok, a szirénák, nehogy az ország népe megvakuljon a hirtelen támadó fényözöntől. És így tovább... Ezeket az ostobaságokat csak olyan *szakember* találhatta ki, aki még életében nem látott teljes napfogyatkozást, ráadásul halványlila segédfogalma sincs a csillagászat gyakorlati oldaláról: a megfigyelésekről.

Nyugodtan kijelenthetjük, hogy nem volt még olyan csillagászati vagy űrkutatási esemény, ami ilyen mértékű érdeklődést váltott volna ki a nagyközönségből, és ilyen óriási hatással lett volna szinte mindenkire. A napi sajtó viszonylag korrekten tudósított az eseményekről, kiemelve, hogy az óriási embertömeg milyen higgadtan, mondhatni méltósággal viselkedett a napfogyatkozás időszakában. A vészmadarak jövendölései rendre hamisnak bizonyultak.

A napfogyatkozás tehát jelentős médiaeseménnyé vált. A napilapok, a televíziócsatornák meglepően híven adták vissza a napfogyatkozás nagy közös élményét,

vagyis azt, hogy az ország népe miként ünnepelte az égi csodát. A híradókban vezető helyet kapott a jelenség, a média ezúttal hiába „kereste a fogást” az égi eseményen, nem nagyon talált negatív jelenségeket. Azaz...

Mint tudjuk, a média számára csak a rossz hír a hír. Ezért aztán egyáltalán nem volt meglepő, hogy az egyik országos kereskedelmi csatorna műsorvezetője arra buzdította a siófoki tudósítót, hogy ugyan mondja már végre ki: pánik van a városban... (Nem volt, és nem is sikerült pánikot kelteni.) A szatymazi napfogyatkozás-táborban az MTV 1 esti egyórás összefoglalóját kísértük figyelemmel. Az összeállítás sok-sok érdekes felvétellel foglalta össze az aznapi történéseket, mégis nagyon rossz szájjal álltunk fel a készülék elől. A műsorvezető Bayer Ilona csacskaságain jókat mulattunk, akárcsak az ópusztaszeri sámánjárásón és napcsalogató tamtamozáson, de meghűlt bennünk a vér, amikor egy asztrológust pillantottunk meg a stúdióba behívott vendégek között. Vajon mit keresett Janák csillagjós a napfogyatkozás esti összefoglalójában? Netán ő és kuruzsló elvarabái jelezték volna előre a jelenséget? (Hiszen az asztrológia évezredes „tudomány”...) Valóban: mit keres egy szemfényvesztő a közszolgálati televízió képernyőjén, főműsoridőben? És miért vállalja a közös szereplést Orha Zoltán csillagász és Vissy Károly meteorológus? (Közbevetőleg: épp Orha Zoltánnak köszönhető, hogy elkészülhetett az MTV napfogyatkozás-sorozata.) Szomorú kérdések ezek!

A másnapi lapok jelentős terjedelemben tárgyalták a jelenséget. Általában az derült ki, hogy minden rendben zajlott, azonban a kommentárokból, ahol az újságírók saját véleményüket mondták el, nem kevés fanyalgás, meg nem értés, rosszindulat látott napvilágot. Nem csoda, hiszen természettudományos eseményről volt szó, amit nehezen vesznek be a bölcsész koponyák. Az egyik pennahuszár számára a napfogyatkozás élménye olyan volt, mint amikor az ember fejére zsákot húznak, és fejbe verik egy kalapáccsal. Ha az újdondász úr számára csak ennyit jelentett ez a jelenség, szívesen felajánlom közreműködésemet, hogy tapasztalja meg, milyen az, ha valóban zsákot húznak a fejére, majd fejbeverik. Zsákot mindenesetre viszek, és azt hiszem, sokan közreműködnének a kalapálásban is! Sajátos az a hírlapírói vélekedés is, miszerint a totalitás sávja Torgyán József vidékfejlesztési miniszter személyes közbenjárására került el a fővárost.

A negatív csúcst a szegedi Délmagyarország tartja. A szerzők többnyire csak kezdőbetűikkel jegyzik írásműveiket. Az augusztus 12-i vezércikk például a Poén Team napfogyatkozás-konzervjét ostorozta. Néhány lelemény szegedi fiatal ugyanis konzervdobozba zárta a napfogyatkozás sötétségét, és nem átalotta 199 Ft-ért árusítani a Kárász utcában! Mindez nem több egy jó poénnál — a szatymazi tábor résztvevői tucatszám vásárolták ezt a konzervet! —, a Délmagyarország sótlan kedélyű újságírója mégis ezt tartotta a legfontosabbnak. Gratulálunk! Az augusztus 13-i szám címlapja öles betűkkel hirdeti: Zsebbe (is) nyúltak a napvadászok — a szerzőgárdát továbbra is erősen foglalkoztatta, hogy voltak, akik üzleti lehetőséget láttak a természeti jelenségben. Ha senki sem csinált volna bizniszt a napfogyatkozásból, akkor meg az lenne a baj.

De a nívósabb napilapok szerzői is megérik a pénzüket! Az általunk nagyabecsült Gyurkovics Tibor a Magyar Nemzet augusztus 9-i számában „Így látszok ti” c. sorozatában a csillagászokat „láttatta”. Gyurkovics csillagásza keményen készül a napfogyatkozásra, ám a természet parancsára az udvar végi budiban vészeli át a totalitást. „Mikor előrohant leesett nadrággal bokáján, ugyanolyan világ volt, mint annak előtte.” — írja.

Szintén a Magyar Nemzetben publikálta napfogyatkozás-szemüveg tapasztalatait Kristóf Attila *Én nem tudom...* c. népszerű sorozatában. Nem tudjuk megállni, hogy ne idézzünk belőle hosszabban:

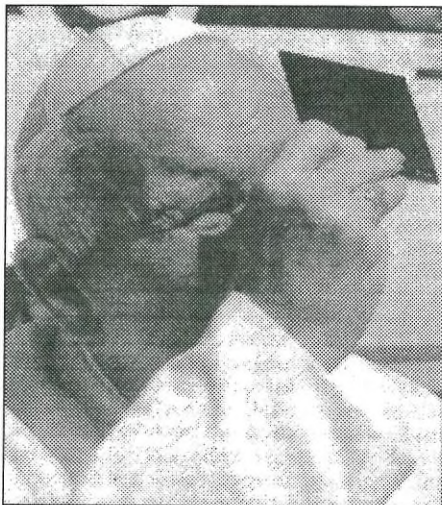
„A mi családunk három ilyen fokozottan ellenőrzött napvadász-okulárét vásárolt, darabját 500 forintért. (...) Nos, a totalitás előtt mintegy négy órával kipróbáltuk a hitelesített szemüvegeket. Azonnal észrevehető volt, hogy tökéletes biztonságot nyújtanak számunkra. Kettőn keresztül egyenesen, bár kissé félőn a napba bámulva egyáltalán nem látszott semmi. Illetve: olyan érzésem volt, mintha apró, nem tudom micsodákat figyelnék egy alagútban, vagy mintha kormozott üvegen át egy kéménybe néznék. A harmadik védőszemüvegen át a nagy feketeségben feltűnt egy homályos folt, amely leginkább az éretlen pöszmétére emlékeztetett. Fogalmam sincs, hogy ebből az ötszáz forintos pápaszemből hány milliót adtak el az országban, de állítom, hogy aki ilyet viselt, azt biztos, hogy nem érte semmiféle szemkárosodás. Ezzel az ember egy atomrobbanásra is vígan rákacsinthat.”

A pórul járt szerző ezután eljátszik a gondolattal: miféle bombabiztos szűrőanyagokat alkalmazhattak a leleményes gyártók. Eszerint az egyik cég feketére lakkozott bádoglemezzel, a másik kétcolos gyalulatlan deszkával éri el a tökéletes szűrést. „Ezeket akár vakok is használhatják.”

Érdekes, hogy a médialovagok és női megfelelőik milyen nehezen emésztették meg, hogy mire való a napfogyatkozás-néző szemüveg. Volt, aki egyenesen arra buzdított, hogy a szemüveget a totalitás során kell viselni. Kész csoda, hogy ennyi félretájékoztató után ilyen kevés szemkárosodás fordult elő. Ámbár nem is csoda, gondoljunk csak Kristóf Attila napfogyatkozás- és atomrobbanás-szemüvegére, mely még a neutrínó-sugárzást is bizvást elnyeli.

Új fogalommal gyarapodott nyelvünk, a napvadászattal. Augusztus 11-én tízmillió napvadász rohagált a kies hazában, egytől egyig mind az árnyékot hajkurászta. Először csak a napilapokban ütötte fel a fejét ez a szellemeskedő jelző, azután mindenfelé elburjánzott. Mára egyenesen igévé vedlett át. Mit csinál? Napvadász! (Vigyázat, nem ikes ige!)

Aki tehetette, meglövegolta a napfogyatkozás körüli érdeklődést: árfogyatkozással és díjfogyatkozással csalogatták a vevőket. Az MCSE pályázat-fogyatkozással csatlakozott e díszes körhöz. Idei pályázatainkra — melyekben nyomatékosan kiemeltük a napfogyatkozással kapcsolatos fontos és költséges tennivalóinkat — rendre jóval kevesebb támogatást ítéltek meg a bölcs kurátorok, mint egy évvel korábban. Még mondja valaki, hogy a napfogyatkozásoknak nincsenek káros mellékhatásaik!

**II. János Pál a napfogyatkozást figyeli.
A pápának megfelelt a jó öreg
hegesztőüveg...**